БІБЛІОТЕКА "ПРАВДИ І ВОЛІ"

— Ч. 1. —

ДР. М. МАНДРИКА

Шлях українського робітництва в Новім Краю

— 1929 —
ВІННІПЕГ

БІБЛІОТЕКА "ПРАВДИ І ВОЛІ"

Ч. 1.

ДР. М. МАНДРИКА

Шлях Українського Робітництва в Новім Краю.

— 1929 —

ВІННІПЕҐ

— I. —

В остані роки орґанізаційний рух українського робітництва в Канаді і Америці набрав поважних розмірів. Коли ми не можемо ще сказати, що кожний український робітник в Новому Краю належить до робітничої професійної орґанізації, то можемо всеж сказати, що переважаюче число наших робітників належить до робітничих запомогових орґанізацій і дуже поважне число робітників приймає участь в політичних орґанізаціях. Істнує вже українська робітнича преса, українські робітничі просвітні заклади і т. и. Коли в запомогових орґанізаціях перше місце належить аполітичній українській робітничій масі, себто такій, що не належить до яскраво впзначеної політичної течії, то перше місце в політичних орґанізаціях і в політичній робітничій пресі належить тій частині українського робітництва, що зве себе комуністами або йде за комуністичним проводом.

Комуністи ніби визначають політично клясовий шлях українського робітництва, бо вони виступають різко і активно назовні, ведуть різку лінію в своїй пресі, хоч своїм числом комуністи є лишень краплиною в морі, а ті, що йдуть за ними, є тілько незначною частиною українського робітництва, яке політично себе назовні ніяк не виявляє.

Активність комуністів притягає до себе певну увагу, і тим пояснюється, що до маленької горстки формальних комуністів наліпилося певне число робітників з мас і що це наліплювання може й продовжуватись.

Таким чином найбільш видним зверху є комуністичний шлях серед українського робітництва. Але велика маса українського робітництва іде своїм власним шляхом, цілковито відмінним від комуністичного. Одначе, в переважаючій більшости іде вона без яскраво визначеного пляну, без ясно висвітлених перспектив. Тому на часі буде запятися питанням про дійсний шлях україн

ського робітництва в Новому Краї, шлях, яким робітництво має йти до осягнення своїх клясових і загально людських ідеалів.

В наших статтях ми спробуємо дати висвітлення цьому питанню.

Шляхи робітництва

Чим саме може визначатися шлях робітництва? Він визначається, перше всього клясовими його інтересами — матеріяльними, а з відтіль уже політичними і соціяльними. З цих інтересів виростають і ідеали робітничої кляси як такої, та загально людські ідеали.

Чим визначається шлях якоїсь одної національної ґрупи робітництва, — а зокрема — чим визначається шлях української національної ґрупи робітництва? Відповідь така: — цей шлях визначається тим, що і загальний шлях робітництва, але сюди прибавляються ще національні інтереси, для українського робітництва — українські інтереси.

Робітник, що перебуває тепер в полоні тутешньої дешевої, але демаґоґічної комуністичної пропаґанди, скаже: "робітник батьківщини не має", або в кращому разі — "інтереси українського робітника нічим не ріжняться від інтересів всякого іншого робітника". Отже мовляв, ніякого українського шляху у нашого робітництва не повинно бути.

Що це дешева демаґоґія (солодкий обман), кожний робітник з комуністичної орґанізації міг би переконатися, читаючи своїх комуністичних лідерів і навіть Маркса. Як визнав Маркс, так визнав Ленін, а за ним і Сталін, Бухарін та инші, величезну вагу національного питання в робітничому рухові. Цим і пояснюється нинішня українізація і т. п. на Великій Україні (одначе, визнання комуністичними провідниками ваги національного питання не відповідає їхній хибній і тому шкідливій політиці). Та мало тут, в Новім Краю, є робітників з комуністичними симпатіями, щоб критично і серіозно перечитали хоч би

головних лідерів комуністичного руху.

Для нас, одначе, не писання і фільозофія комуністичних пророків важна. Для нас важним є науково, себ то реальне, справжне пізнання суті національного питання і його ваги. Уже кожний робітник зі своєї практики переконався в тому,, що істнує **нерівне** відношення між робітниками, спричинене національною ознакою. Хто стане заперечувати, що робітник Анґлієць в масі ліпше ставиться до иншого робітника анґлійця ніж до "ґалішена" або до "рошена", "поліша" і т. п. І навпаки, хто стане заперечувати, що робітник Українець ліпше в масі ставиться до Українців робітників, ніж до инших. Хто стане заперечувати, що вже одна спільна мова Українців між собою, чи Анґлійців між собою, звязує міцними, внутрішнє відчутими і тому глибокими звязками. Навіть краянство і те звязує. Так було, так є і так буде ще остільки довго (мабуть сотні літ), доки всі національності не зрівняються куль

турою і соціяльним положенням, до ки не зникне національна конкуренція в праві на працю.

Хіба інтереси анґлійського робітництва, що продукує свої фабричні вироби в Анґлії для того, щоб ці вироби вивозилися в нефабричні (аграрні) країни, не будуть суперечити інтересам робітництва одної з таких країн, коли те робітництво буде боротися за розвиток своєї продукції і проти ввозу анґлійських виробів. Будуть суперечити, і анґлійське робітництво не так легко змоглоби помиритися з тим иншим робітництвом, бо коли закриєть ввіз анґлійських виробів, то цим самим закриється ряд фабрик в Анґлії, заробіток анґлійського робітника впаде, Анґлія може відчути недістаток хліба і т. н. А коли ввіз анґлійських крамів не спинити, то робітництво тої иншої країни не матиме змоги піднести свій заробіток, розвинути своє виробництво. Отже, тут маємо конфлікт економічний. Він є гострим конфліктом. бо, зразу ставить голодних проти голодних. Роз-

вязання його важке, добре розвязання одним раптовим заходом є неможливим. Розвязати його можна лишень великою, довгою працею в області розвитку міжнароднього робітничого руху. А цей розвиток стає можливим лише тоді, коли робітництво ріжних національностей культурно і орґанізаційно стояти ме рівно, иначе конфлікт розвязуватиметься перевагою простої сили, як це ми бачимо скрізь в робітничій практиці.

Перевагу такої простої, брутальної сили робітництва над робітництвом ми бачимо в практиці комуністів на Україні. Московські большевики, що прийшли на Україну з озброєними московськими робітниками, не вступали ні в яке погодження, ні в які розмови з українськими робітниками і селянами. Московські большевики — робітники принесли на Україну кріс і баґнет, привели свій готовий уже уряд і захопили силою українське робітництво і селянство. Вони захопили фабрики, шахти, залізниці, забрали

собі не тільки природні богацтва, а й право на працю. І зараз на Великій Україні робітництво в переважаючій більшості неукраїнське, чуже (є фахи де українських робітників одна пята частина). Український робітник (два міліони!) блукає зараз по голодних полях України як босоногий сільський наймит, до того й безробітний і голодний. Замість встановлення якогось погодження між працьовником землі — трудовим селянством, московські робітники, що захопили українське робоче селянство, розвязали цей конфлікт між московськими робітничими інтересами і українськими робітничими інтересами перемогою отієї простої брутальної сили: вони попросту конфіскують хліб українського робітника землі по встановленій ними, московськими робітниками, самовільно таксі, або й без всякої такси і плати.

Причина цього лежить в НАЦІОНАЛЬНІЙ нерівності, в національному антаґонізмі (противенстві), який завжди звязується з економіч

ним антаґонізмом. Національний антаґонізм виринає тут з самого нутра людини, як тварини; а економічний антаґонізм з суспільної конкуренції.

В чомуж саме є оті національні ріжниці, в чому саме ховається причина отого національного антаґонізму, який не зникає навіть тоді, коли робітник стає рядом з робітником, і спільна робітнича доля нїби єднає їх найповніще?

II.

Національні антаґонізми серед комуністів. Антисемітизм

Ми закінчили першу нашу статтю на тому, що поставили запитання: в чому саме полягає причина національного антагонізму, який є таким сильним навіть між робітництвом? Комуністичні провідники на це, як і на все инше, мають скору, але поверховну і тому помилкову відповідь. Вони кажуть, що національні антаґо

нізми витворила буржуазія, щоб ділити працюючі кляси на ворогуючі табори і тим ослабити їх. Одначе, уже комуністична практика, тоб-то життя в большевицьких республіках, де буржуазія в тому розумінні, яке вживають комуністи, винищена і робітництво інтернаціоналізовано, подає нам велику силу випадків національних антаґонізмів і ворожне-

Найбільше трапляється випадків антисемітизму, себ-то ворожнечі до Жидів. Жидівські робітники в Московщині попадають під знущання московських робітників, і коли би не захист влади, не покарання тих, що це знущання роблять, то Жиди-робітники мусіли-б з Московщини вивтікати. Досить прочитати большевицьку московську пресу за довший період (час), щоб побачити, що це не є випадкове явище, а щось більш серіозне.

Українофобство комуністів

Але не тілько попадають під переслідування жидівські робітники. Є випадки переслідування московськими робітниками українських

"хохлів", — як вони кажуть. Але ворожнеча московського робітника і комуніста виявляється надзвичайно яскраво в прояві отого недовіря московських людей на українських землях до українських працюючих. Спочатку комуністи на Великій Україні переслідували все, що носило ознаки українського, і московські робітники залюбки розстрілювали українських, коли ті казали, чи виявляли, що вони Українці. Потім, з причин тактики (а не від зросту своєї свідомости) московські большевицькі верхи стали переводити українізацію. Так подивіться, скільки ворожнечі і ненависти до української мови і українського робітника викликала ота примусова українізація з боку московських робітників і рядових комуністів на українських землях! Знову почитайте большевицьку пресу, і ви переконаєтесь. А на українських землях по за межами большевицької української республіки (УСРР), на примір на Кубані, в Самарщині і инших, так там і досі українізації не можуть перевести через люту ворожнечу московських комуністів і ро-

бітників до всього українського. Навіть сам комісар освіти большевицького союзу Луначарський опирається всіма силами українізації Кубані. І у нього, у цього "провідника робітників" тваринна натура (його тіло, нерви) проявила гострий національний антаґонізм.

Московське робітництво такеж українофобське як і буржуазія

Оці факти з свого життя, де ні би всякі причини національної ворожнечі усунено, комуністи називають пережитками колоніяльного становища України, але це справи не вияснює — це порожні слова, бо саміж комуністи кажуть, що не московський робітник панував кольоніяльно (ще за царів) на Україні, а хтось инший. Московський робітник прийшов тепер на Україну панувати і виявляє ту саму ворожість національну, яку виявляла і московська буржуазія. От-же, причина якась инша. Ми її зараз і вияснимо.

Всяке зявище має не одну причину, а складні причини, пучок причин. Буває одна причина найсиль-

ніща, а инші додаткові; буває й так, що кілька рівних причин складається, а коло них є ще й додаткові. Так каже наука, і вона відкидає твердження комуністичних провідників, що все залежить від одних економічних причин.

Причини національних антаґонізмів є складні. Основна причина біольоґічно-суспільна

Національний антаґонізм теж залежить од складних причин. Головною причиною тут є **біольоґічно - суспільна.** Що-ж це таке? Біольоґічний —це такий, що цілком відноситься до життя нашого тіла, а суспільний — це той, що цілком відноситься до тих умов, в яких ми постійно живемо з иншими людьми (суспільством). Отже основна причина, після цього пояснення, національного антаґонізму лежить в нашій тілесній природі, а також в умовах, в яких ми постійно живемо — в суспільстві. Розберемо спочатку те, що відноситься до тілесної природи. Це перше всього наше расове походження, — якої ми крови. Народи виросли з племен, себ

то з людських скупчень, близьких по крови. От тому, своєю тілесною природою народ від народа відріжняється. Те, що на протязі літ до народу примішувалися люде инших племен чи народів, не змінює положення. Ото-ж від цього людина однієї народности **ріжниться** тілом, своїми зовнішними особливостями від людини иншої народности. А тіло наше носить в собі і передає у спадщині дальшим поколінням наші нахили, смаки, наш темперамент і т. и. І ми це все перейняли від наших батьків, вони — від дідів і т. и. З цього бачимо, що вдача і устріми у людей ріжних національностей ріжняться через ріжну кров (ріжне походження).

Ріжнить людей: їх расове походження, мова, побутова культура, житьові звички

Живучи племінною масою, люде виробили собі окремі **мови,** виробили уміння, звичаї, погляди на світ, на людей, способи життя — себто виробили свою **культуру.** І тому мова і культура кожної національности **рі-**

жниться. А людина уміє жить, говорити, працювати, розбиратися в річах, дивитися на світ тілько через те, що її вивчили в тому оточінні, де вона змалку виросла. І коли одна людина виросла в одному оточінні, в одній побутовій (національній) культурі, а друга в другій, то способи життя цих двох людей, їх життьові вимоги **ріжні.**

Отже робітник, напр. Анґлієць, що виріс в умовах анґлійського побуту, засвоїв усе це через анґлійську мову, походить від анґлійської крови— він почуватиме себе дуже далеким робітникові, напр. Мадьярові, бо вони будуть **чужі**: по крови, по мові, по уміннях, звичках життя, по смаку, устрімах, поглядах на життя і т. и., і близькі лишень по одному — в робітничій долі. Скажуть, що ця близькість стирає все те, що робить чужим. Ні! Тваринна (тілесна) природи людини і набуті змалку звички проявляються з найбільшою силою, і цим пояснюється всі оті вияви національного антаґонізму між робітництвом.

Нац. антагонізми між робітництвом зникнуть тілько після високого розвитку кожної національности

Щоб справді свідомість клясової солідарности перемогла вдачу тіла і набуті змалку звички, треба щоб зрівнялися ріжні національні культури в своєму розвиткові і щоб виховання працюючих мас не тілько в школах, але і в родинах було скрізь рівне і на найвищому ступні. Щоб цього осягнути, треба праці поколінь, а перше всього треба осягнути найповнішого розвитку кожної національної культури; доки будуть національности вищі і нищі, пануючі й поневолені — неможливим є зрівнати людську культуру і осягнути загальну солідарність.

Інтернаціонал є спілка націй, а не безнаціональність

Праця в цьому напрямі йде. Культура культуру наздоганяє, національности виборюють собі право на розвиток, все більші і більші ріжнонародні ґрупи зближаються. І в області робітничого руху іде вже давно

праця в цьому напрямкові. Робітничий рух прибрав характер — **інтернаціонального.** Вдумайтесь у це слово, і ви побачите, що воно зовсім не таке, якнм виставляють його комуністичні аґітатори. Інтернаціональний значить **міжнаціональний,** себто такий, який веде до звязку національностей, а не до знищення їх і злиття в безнаціональне. В робітничих інтернаціоналах сходяться робітники, орґанізовані перше всього **національно:** в ті інтернаціонали входять окремі і незалежні професійні і політичні обєднання робітників Анґлії, робітників Німеччини, Франції і мусять бути там такіж окремі і незалежні обєднання робітників України. Це є факт, якого не бачать сліпці. Це є той спосіб всесвітної робітничої орґанізації, якнй приняли найбільш свідомі, найбільше орґанізовані робітники світу, і тілько цей спосіб — спосіб звязку національних робітнчих орґанізацій, окремих і незалежних кожна, веде до мети. Коло нього обєднано півтора десятка мільйонів робітництва світу. Це як раз ті, кого комуністи називають при

служниками капіталізму, а хто в дійсности є передовими колонами робітництва.

Як українські робітники себе затуманюють

В світлі всього того, що ми подали, таким близкозорим, таким нерозумним показується топтання наших українських робітничих мас коло крикливих гасел комунізму, що ніби то одним махом знищить національні ріжнотности, національні антаґонізми, зведе все людство в одну рівну, безнаціональну родину. Порожні слова! І вони збирають тілько тих, хто не мав щастя пізнати глибше річи, хто сам не мав змоги і сил передумати всі ці тяжкі питання, хто зістався на низу свідомости і в своїй пітьмі пішов за крикливим голосом.

— III. —

Два роди інтересів Робітництва

Як ясним стає вже з усього попереднього, що ми говорили, робітництво має два роди своїх життєвих ін-

тересів. **Перший** — це загально робітничі інтереси, себто оборона всіма зєднаними силами робітничої кляси, без національних ріжниць, інтересів **праці** і боротьба за ці інтереси, а **другий** — це інтереси своєї **національної** робітничої ґрупи. Щоб підкреслити ще раз неминучість цього національного ґруповання і наявність істнування національних інтересів серед робітництва, вкажемо на факт, який у всіх є перед очима, що навіть комуністи, які так рішуче твердять, що у робітника нема батьківщини і національности і що між робітництвом нема національних суперечок, навіть ці комуністи орґанізуються за національною ознакою. Доказ цьому — українські комуністичні орґанізації в Канаді і Америці. Чому ці комуністи не орґанізуються зразу всією масою ріжнонаціональних осіб, які в даній місцевости живуть і закладають свої сепаратні національно орґанізації.

Тому, що закони живого життя невмолимі. Мусять їх слухатися, і, проповідуючи одне — безнаціональність, орґанізуються національно.

Орґанізації загальні

В обороні загальних інтересів праці робітництво мусить йти спільним фронтом. Цей фронт мусить мати ясну і виразну будову (структуру) орґанізації, а саме. Як ми подавали приклад з орґанізації інтернаціоналів, вони створені з національних орґанізацій робітництва — професійних і політичних. Отже, правильною формою загально-робітничого фронту є орґанізація його з національних ґруп робітництва, від чого він стає інтернаціональним або словами нашої мови — міжнаціональним.

Для оборони загальних інтересів робітництва істнують орґанізації (союзи чи юнії) професійні і політичні. Вони відкриті для робітників ріжних національностей, і кожний свідомий український робітник в Новому Краю мусить належати до відповідної **професійної** орґанізації. Коли є відповідна і політична орґанізація, він може визначити і свою політичну (партійну) приналежність. Одначе, перше і основне, що він мусить зробити, це належати до професійної ор-

ґанізації. Цим самим він вступає в орґанізовані ряди світового робітництва, стає свідомим і корисним членом світової робітничої родини. Разом з тим він стає активним громадянином своєї нової батьківщини, користуючись правами і несучи обовязки цього громадянства. Це є свідомий стан суспільного буття робітника. В загальних юніях українські робітники, коли їх буде значне число, можуть творити фактичні національні ґрупи, в яких сполучатимуть свої сили. Там-же, де Українці в юніях будуть одиницями, такі національні ґруповання може заступити ширший український робітничий союз, звязок з яким буде зміцновати сили поодиноких укр. робітників в загальних юніях.

Орґанізації національні

Для розвитку своєї національної культури, потреба якого така ясна з усього того, що ми говорили про національні антаґонізми серед робітництва, та для захисту своїх робітничих інтересів, яко національної ґру

пи, і інтересів всіх трудящих своєї національности (для нас це — інтереси українського народу), робітництво орґанізується в національні робітниші обєднання. На низу, себ-то на місцях, це будуть національні ґрупи в загальних юніях, місцеві робітничі доми, союзи і т. и., але це все мусить бути обєднано в одному великому робітничому союзі. Це може бути український робітничий союз, може бути український всепрофесійний робітничий союз, може бути взагалі український союз, який єднавби сили всіх працюючих української народности в даному краї. Про практичний проґрам праці такого обєднання будемо говорити далі. Зараз на місці буде ще раз підкреслити, що таке українське обєднання не повинно мати ніякого зовнішнього чужого керування, чужого політичного зафарблення, чужих сторонніх політичних цілей, не повинно бути під чужою політичною чи ідеольоґічною окупацією, як тепер ми бачимо українські робітничі доми під комуністичною окупацією.

Бо така окупація позбавляє українські робітничі національні обєдиання всякої вартости.

— IV —

Чергові завдання Українського Робітництва

В попередній статті ми вказали на потребу загальних робітничих орґанізацій і участи в них українського робітництва і на потребу національних (для нас українських) робітничих орґанізацій.

Українські робітники мають перед собою загальні робітничі орґанізації і мусять дбати лишень про те, щоб вступити до них і потім бути активними їх членами, працюючи на розвиток і скріплення орґанізацій. Національні-ж свої орґанізації українські робітники мусять будувати самі. Які це орґанізації: а) економічні: запомогові на випадок слабости, може й безробіття, бюра праці при запомогових орґанізаціях, кооперативи ріжних галузей, як напр. — споживчі, кредитові, продукційні (виробничі) і инші, та б) просвітні орґанізації окремі, чи злучені з економічними ор-

ґанізаціями, а саме: читальні, клюби курси для дорослих, школи для дітей, школи для молоді, школи для дорослих і ин. До просвітних орґанізацій треба віднести і курси та школи професійні — для вивчення робітників фаховим уміням, для удосконалення фаху і т. и.

На просвіту і просвітні орґанізації треба звернути не меншу, а ще більшу увагу, як на економічні орґанізації, так саме, як і на національні орґанізації треба звернутн увагу не меншу, а ще й більшу, як на загальні робітничі орґанізації. Бо тілько освічений, свідомий суспільно (клясово в широкому розумінні) і вивчений фахово, а значить і ліпше забезпечений заробітком робітник зможе належно стояти за свої інтереси і буде здібним до орґанізаційної і суспільної праці. Тако-ж тілько обєднані в міцні національні орґанізації робітники зможуть належно брати участь в загальних робітничих орґанізаціях і уявляти в них силу, яка буде і робітничі інтереси захищати і національні нерівности та антаґонізми вирівнювати.

Економічні орґанізації

Ми не будемо докладно спинюватися на способах орґанізації запомогових товариств, кооперативів, бюр праці і инших економічних орґанізацій. Українське робітництво в Новім Краю має вже зразки їх перед собою і має певний в тому досвід. Розуміється, що ці зразки не досконалі, що вони не досягли ще належного розвитку, що вони ще не обняли собою багатьох сторін життя робітника (напр., слабо з бюрами праці, з виробничими кооперативами) і т. д. Але, маючи істнуючі зразки і ставлючи перед собою завдання в повній їх величині, можна вже іти до удосконалення й розвитку. Головно, чого треба боятися, вносити або переймати від старих орґанізацій, це того, що є стороннім в робітничій економічній орґанізації, що затемнює її цілі, вносить непотрібні сварки й розбиття. До такого стороннього, що попадає в економічні орґанізації робітництва, треба віднести релігійні впливи, впливи вузько - партійні, впливи особисті окремих честолюбних людей і т. и. Отже, на економіч-

них робітничих орґанізаціях **не має** бути релігійного зафарблення (прибажанні, робітник свої релігійні потреби задовольнятиме в релігійних орґанізаціях), **партійно - політичного** (бо робітник знайде, як захоче відповідну політичну партію поза економічною орґанізацією), себто кермування економічною орґанізацією однієї якоїсь політичної партії, а тим паче зафарблення якогось особистого. Бо все це вносило-б суперечки, антаґонізми, звужало-б орґанізацію, дробило, будучи в той-же час цілком непотрібним, стороннім для даної економічної орґанізації.

Просвітні орґанізації

Просвітні орґанізації мусять бути національними в першу чергу, з тих причин, про які ми говорили, висвітлюючи міжнаціональні антаґонізми.

Нехай не думають читачі, що ми маємо на увазі якусь початкову освіту. Далеко ні. Робітництво має поставити своїм завданням досягнути такої освіти, яку мають капіталістичні верстви суспільства, щоб вирівнятися з ними в інтелектуальних (ро-

зумових і науково вироблених) силах. Завдання це важке, але перед ним спинятися не треба. Треба шкіл. Одначе, ті школи, які істнують, не є приступними робітникові: він привязаний до роботи, день у нього занятий, вечером і вночі мало часу, щоби кудись далеко ходити на виклади, коштів в нього мало, щоб платити і т. и. До тогож істнуючі школи не пристосовані до потреб робітника.

Треба поставити своїм завданням створити приступну середньому робітникові високу робітничу школу, і такою школою мусів би стати вечірний робітничий університет. Це головне і найбільше освітне завдання, а за ним мусілиб іти: школи для дітей, школи для підлітків—молоді, курси для дорослих, спеціяльні курси і школи.

— V —

Крива стежка

В попередніх статтях ми висвітлили, яким саме шляхом має йти діяльність українського робітництва та які завдання воно має перед собою.

Тепер порівняємо з цим те, що є зараз в тій частині українського робітництва, яке йде за комуністичним проводом.

Чому Українці пристають до комуністів? Ні Анґлійці, ні Німці, ні Шведи цього не роблять в такій великій масі як Українці. Комуністичні провідники кажуть, що це тому, що тільки московський і український робітник є клясово свідомим, а Анґлійці, Німці і инші несвідомі. В дійсности це все робиться тому, що Анґлійці, Німці і инші робітники більш освічених народів є **свідомими** клясово і національно, себ то освіченими, озброєними знанням. Тому вони не йдуть на облудні большевицькі гасла.

А українські робітники, що легко так ідуть до комуністів, є якраз **несвідомими** — національно цілком, а клясово майже цілком. Всі несвідомі завжди попадають на гачок **демаґоґії**, себто облесливих, захватних слів, найбільших, але ніколи нездійсними обіцянок. Большевизм чи комунізм є чистою демаґоґією. І тому несвідомі українські робітники, що не

навчилися ще критично думати, що не мають знання, падають в широку сітку большевицької демаґоґії, як риба, що безпорзсудно йде на облудний світ.

Большевицька "клясова свідомість" полягає в тому, що робітникові прищеплюють єдино ненависть до "неробітника". От і все. Дійсного знання устрою суспільства та діяльности суспільних сил большевики робітнику не дають; навмисне до цього знання робітника не допускають. Чому? Щоб мати в робітникові слухняне, безкритичне, загіпнотизоване тіло, яко сирову енерґію (силу) для переведення в життя плянів, вироблених "вождами".

Освічені, звиклі до орґанізації Анґлійці, Німці і инші, що критично вміють думати, на це **не йдуть і не підуть.** Большевики називають їх не свідомими, а Українці, які справді несвідомі, тішаться цим і думають, що вони, Українці, що вміють іти на порожні слова комуністичних демаґоґів, єдино є свідомі.

Тому й звертають на криву стежку большевизму.

Суспільна свідомість

А дійсна клясова свідомість є суспільною свідомостю, себ то знанням устрою суспільства і всіх головних суспільних сил. Суспільно свідомий робітник знає, що окрім антаґонізму між роботодавцем і робітником є ще багато инших, як от: біольоґічні (з природи тіла) антаґонізми і солідарности, расові чи національні, ідеальні (чи ідейні), господарсько територіяльні, господарсько національні, культурні і т. и. Коли він не виучував їх теоретично (розумово), то завдяки вищій своїй культурности, бачив і бачить їх практично, а, завдяки умінню орґанізуватися (політичному умінню), улаштовує своє життя так, щоб забезпечити себе як найкраще в цій складній системі антаґонізмів і боротьби.

При світлі суспільної свідомости робітник зразу бачить всю неправду, всю фальш большевицького комунізму. Вище освічений робітник знає закони політичної економії, закони розподілу праці і продукції... Тому він бачить, що в большевицькій держав

ній системі капіталістичний визиск не тільки не зник, а збільшився, став тяжчим; що робітник не тілько не став "диктатором", а попав у страшну, безпросвітну неволю.

Український свідомий суспільно робітник бачить, що большевизм винищує природні добра українського трудового народу, винищує фізично українських працюючих, заводить над ними касту пануючих чужинців, ніби теж робітників, а в дійсности управителів, паиів; визискує працю українських робітників на фабриці і в полі, держнть їх в страшній темряві і неволі. І тому кождий такий робітник є непримиримим ворогом большевицького комунізму.

— V —

Проклята спадщина нашої неволі

Той факт, що наші деякі робітники ідуть за московськими большевиками, є ніщо инше, як прояв проклятої спадщини нашої неволі. Через те, що наш иарод завжди був поневолений, свідомість його не могла розвиватися нормально. В ріжні іс-

торичні часи цілі ґрупи українського народу, і як раз ті, що мали себе за більш розвинених, підпадали під вплив пануючих. Так, ми бачимо в старі часи **польонізацію** українських елементів і разом з тим перехід їх до пануючих економічно над українським народом чужих ґруп, бачимо в часи після Богдана Хмельницького **русифікацію** українських ґруп і знову перехід їх до пануючої економічно над українським народом і над Україною чужинців — Москалів. Те ми бачимо й тепер на наших комуністах: **руснфікацію** їх (бо визнання Москви за провідний, керуючий центр — це є найгірша русифікація) і перехід на бік **пануючих економічно** над Україною і українським народом московських большевиків, властиво централізованої московської деспотичної держави.

Колись українські зрадники і перевертні певні були, що вони прилучаються до ліпшої культури, до кращого світу, до більшої могутности. Тоді Варшава і Петербург, з їх блеском і імперіялізмом, здавалися тім

українським перевертням тим ідеалом, до якого мусить іти весь україн ський нарід. Тепер те саме думають наші комуністи, ідучи за "блеском" "могутністю" і імперіялізмом Москви.

Роджені в неволі, вирощені невільниками батьками, ті перевертні не могли тоді зрозуміти, що вони як раби йдуть за блескучим возом свого переможця і гнобителя, що тільки власною працею, власною силою можна створити дійсну свою свободу і забезпечити свій розвиток і незалежність. Їх свідомість була мілкою, і не могли вони зрозуміти, що вони стають в ряди свого ворога проти власного народу, проти самих себе.

Те саме ми бачимо й тепер. Замість непримиримого поборювання московських окупантів, руїнників і гнобителів українського народу, народу працюючого, наші комуністи ідуть в ряди тих гнобителів і скріплюють їх силу, працюють для них навіть там, де їхня, себ-то московська рука не сягає.

Робота на ворога

Так є тут, в Канаді і Америці. Московських большевиків тут нема, майже нема. Працюють для Москви проти цілого українського народу в Старому Краї і проти українського населення в Канаді і Америці самі Українці, що впряглися в віз московського комунізму. Вони взяли на себе весь тягар комуністичної пропаґанди, вони дають на цю пропаґанду і на розстріли українських робітників в Старому Краї свої долярн, вони видають тут часописі, в яких закривається правда про розбійницьке господарювання московських большевиків на Україні та поширюються брехливі, шкідливі для українського працюючого народу відомости про український нарід і про диктатуру московських большевиків; вони роблять все, щоб перешкодити українському народові в його страшній смертельній боротьбі проти московського ворога.

Чи не каїнова це робота!

Каїнова. Бо коли-б наші робітники не давали на московську пропа-

ґанду грошей, не ширили брехливої пропаґанди, не закривали своїми брехнями страшної дійсности, яка є на Україні — словом, колиб вони не допомагали "Москалеві на Україні господарювати", то не було-б там тих страшних надужить, було-б менше розстрілів, висилок до Сибіру, поневіряння в тюрмах... Тому всякий доляр на большевицьку пропаґанду — є доляром на розстріл українських робітників, на українську неволю.

Провокація в Канаді

Працюючи взагалі на ворога, наші большевики в Канаді, може в своїх масах навіть не тямлючи того, роблять зле, провокаційне діло проти всього українського населення, проти навіть цілого українського народу. В Канаді приучаються инші національности дивиться на Українців, як на комуністів, ворогів всякого громадського ладу, ворогів людського добробуту, а разом з тим як на людей низшої, гіршої свідомости, бо культурна людина, в тому числі і культурний робітник, дивиться на

московський комунізм і большевизм, як на божевільну ідею, а на людей, що йдуть за цею божевільною ідеєю, як на людей відсталих, некультурних, не здібних розбиратися в річах.

Ця погана слава про Українців страшно шкодить інтересам українського робітництва. Українців віднесли до катеґорії "непожаданих" імі ґрантів, не зважаючи на велику працездібність українських поселенців. Українці уже один раз перенесли на собі напади за комуністичну пропаґанду і невідомо, чи не буде ще гірших нападів в майбутньому. Становище українського робітника на канадійських підприємствах є загро жене якраз комуністичною пропаґан дою.

Кому з Українців від цього користь! Тільки тім, що мають платню за комуністичну пропаґанду. Український робітник цим лишень під різує свою робітничу базу, рубає сук, на якому сидить. Він думає, що "єднає пролєтаріят цілого світу", в той час, коли в дійсности московські комуністи його розбивають.

Єднання працюючих всього світу лежить на тих дорогах, від яких мос ковська диктатура відводить робітника далеко, далеко!

— VI. —

Висновки

З усього того, що ми висвітлили в попередніх статтях, з залізною льоґі кою виходить, що українське робітництво в Новім Краю, як таке, мусить держатися, перше всього національної єдности, разом з тим кля сово-професійної єдности, мусить подбати про найвищий свій культурний розвиток, кладучи в основу свою національну культуру і розвиваючи її засобами найвищої світової куль тури, в загальному поступі цієї куль тури. Одночасно українське робітництво мусить створити і розвивати свої економічні організації, як основ ну підставу істнування і боротьби за кращу долю.

Коли говорити про це конкретно, то можемо накреслити такий проґрам:

1. Створення Союзу українського

робітництва, яко національної робітничої орґанізації з завданнями:

а) клясово - професійними;

б) культурно освітними;

в) економічно - запомоговими.

2. Влиття українського робітництва в істнуючі загально робітничі професійні орґанізації (юнії) і розвиток в них активности українських ґруп, які будуть обєднані своїм Союзом українських робітників.

3. Масова і активна участь всього українського робітництва в діяльності українського робітничого університету, яко високої школи позаочного навчання українських працюючих мас і яко орґанізатора місцевих курсів.

4. Орґанізація курсів: а) для дорослих, б) для старшої молоді, в) для дітей. Орґанізація фахового вивчення.

5. Орґанізація запомогової каси, або розвиток істнуючих подібних орґанізацій в напрямку до обєднаиня сил і коштів, щоб така каса уявляла з себе могутню фінансову інституцію.

6. Орґанізація робітничих кооперативів ріжного роду: кооперативів постачання, виробничіх кооперативів, кредитових, шкільних і т. и.

Найважніше в пляні

Найважнішим в пляні мусіло-би бути, на перший погляд все те, що відноситься до клясово-професійної орґанізації. Але це не так. Найважнішим в пляні орґанізації українського робітництва є **орґанізація освіти** — школа, Робітничий Університет. Бо всі ті помилки, всі ті збочення, всі ті баламуцтва, вся ота вода на ворожий інтересам українського робітництва млин, — все це є наслідком **неосвічености** українського робітника, наслідком недостачі його знання, без чого робітник орієнтуватися в суспільних обставинах не може і попадає туди, куди його притягне найкрикливіша реклама.

На орґанізацію освіти, на розвиток іменно робітничого **Університету,** і то українського, робітництво наше мусить звернути найбільшу увагу, не пошкодувати праці, не по-

шкодувати засобів, а улаштувати цю справу як найліпше. Дуже малий час потрібно після її улаштовання, щоб величезні, благі наслідки виявилися і щоб свідомість, активність і положення українського робітництва змінити на краще.

Не треба забувати

Не треба також забувати того, що Україна — край з 40 міліонами працюючих людей — в близші часи мусить **індустріялізуватися**: з хлібороб ської (аґрарної) кольонії Москви і Польщі мусить обернутися в вільну промислову країну, покриту тисячами величезних підприємств тяжкої і легкої індустрії: металевої, нафтової, хемічної, вугельної, текстильної, керамічної, машиново-будівельної і т. и. Всі дані на Україні для цього є: вугля, нафта, залізо, керамічна глина, манган, живе срібло, сіль, ріжні инші мінерали, бавовняні поля, силова вода і ин.

Індустріяльного робітництва українського нема. Зі зростом індустрії на Україні зростає число чужинців

робітників, які припливають з Півночі, а українське індустріяльне робітництво не росте. Українська держава — буде державою трудового народу; орґанізувати її господарство мають не чужі капіталісти, а свої українські працюючі руки. Тому українське робітництво в Новім Краю, вивчене орґанізаційно, вишколене технічно, мусітиме постачити Старому Краєві робітничих **інструкторів**: орґанізаторів, техніків, керовничих....

Ця обставина ще більш підкреслює потребу найліпшої орґанізації українського робітництва в Новім Краю, найліпшого вивчення клясово-професійного і технічного, а тако-ж неминуче найвищої, найліпшої освіти українського робітника.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ОДИНОКУ В КАНАДІ НАРОДНЮ ТИЖНЕВУ ЧАСОПИСЬ

"ПРАВДА і ВОЛЯ"

Газета працює на піднесення культури і добробуту українських працюючих мас в Канаді, на створення їх єдности і на визволення старого нашого краю з під ворожих окупацій та створення там Української Соборної Трудової Республіки.

Газету видає Українська Кооперативна Спілка

Передплата виносить: $2.00 на рік; $1.25 на ½ р.

НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ! ВИШЛІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ! ЧИТАЙТЕ ПРАВДИВЕ, ЩИРО НАРОДНЄ УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО!

АДРЕСА: —

PRAWDA & WOLA

BOX 1681 WINNIPEG; MAN:

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ

є одинокою українською високою школою позаочного навчання. Відчинений 1-го жовтня, 1927.

Він несе освіту прямо до хати: Робітника, Фармера, їх родин і всіх працюючих.

ЗАПИСУЙТЕСЬ НЕГАЙНО СТУДЕНТОМ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Чому він робітничий? — Тому, що він служить Українському Трудовому Народові і тому, що його створено на щирі жертви Українського Робітництва в Америці і Европі.

Платня за навчання 2 дол. місячно, вписове 1 дол.

Листи надсилати на адресу: —

UKRAINSKY ROBITNYCHY UNIVERSITET

Sečkova, 1 III Praha III Czechoslovakia, Europa

Або: —

UKRAINIAN ASS'N OF EXTENSION OF EDUCATION

BOX 1681 G. P. O. —— WINNIPEG MAN.